

PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SUUNNITELMA

Kajaani, 2021

Sisällys

1. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta Kajaanissa.....	2
2. Toimintasuunnitelma	2
2.1. Tavoitteet ja arvot	3
2.2. Sisällöt.....	3
2.3. Tuen tarve aamu- ja iltapäivätoiminnassa	4
3. Toiminnan järjestäminen.....	5
3.1. Yleiset periaatteet	6
3.2. Henkilöstö.....	6
3.3. Kuljetus	6
3.4. Aamu- ja välipala	6
3.5. Yhteistyö	6

1. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta Kajaanissa

Kajaanin kaupunki järjestää perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen erityisen tuen päätös.¹ Kajaanissa kriteerinä on myös lapsen huoltajien työssäkäynti tai opiskelu. Näin ollen aamu- ja iltapäivätoiminta vastaa perheiden tarpeeseen. Toimintaa järjestää Kajaanissa varhaiskasvatus yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Lisäksi ostopalveluna toimivat: Kajaanin 4H-yhdistys ry., Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys, Spartak Kajaani ry. ja Kulttuuriosuuskunta G-voima. Seurakunnan järjestämää iltapäivätoimintaa kaupunki tukee valtionosuuden siirrolla. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään pääasiallisesti kouluilla tai niiden välittömässä läheisyydessä.

Kajaanissa aamu- ja iltapäivätoimintaa hallinnoi sivistystoimialan varhaiskasvatus yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Perusopetuslaissa² määritellään kunnan vastuuksi ohjatun toiminnan järjestämisestä säädösten ja opetushallituksen antamien perusteiden mukaisesti.³ Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksesta, valvonnasta ja kehittämisestä vastaa hallinnollisesti varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö, joka sijoittaa lapset aamu- ja iltapäiväryhmiin.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan yleinen tavoite on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee lisäksi edistää lapsen osallisuutta, hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä.⁴

Aamutoimintaa järjestetään 6.30-10.00 välisenä aikana. Iltapäivätoimintaa järjestetään 11.00-16.30 (tarvittaessa 17.00) välisenä aikana. Huoltajien tulee ilmoittaa oppilaan aamu- ja iltapäivätoiminta-ajat edellisen viikon tiistaina, jotta ryhmien aamu- ja välipaltilaus sekä henkilöstömäärä tarvetta vastaava.

2. Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma Kajaanin kaupungin aamu- ja iltapäivätoimintaan on päivitetty vuonna 2021. Kaupungin yleinen toimintasuunnitelma perustuu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteisiin ja täten ohjaa kaikkia toimintaa toteuttavia järjestäjiä. Ryhmäkohtaiset toimintasuunnitelmat laaditaan syventämään kaupungin toimintasuunnitelmaa.

Toiminnassa on keskeistä huomioida lapsen ikätaso ja mahdollistaa kasvua sekä kehitystä tukeva leikki, luova toiminta ja myönteiset kokemukset. Liikkuminen, ulkoilu sekä rentoutuminen ja rauhoittuminen ovat toiminnassa olennaisia. Toiminnan aikana tarjotaan lapselle aamu- ja välipala, joka on muodostettu ravitsemussuosituksien mukaisesti. Aamu- ja välipalan aikana harjoitellaan uusia makuja ja hyviä tapoja.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on lapsen ohjattua vapaa-aikaa, jossa lapsi pääsee valvotusti kokemaan uusia asioita ja harjoittelemaan sosiaalisia, vuorovaikutuksellisia sekä tunnetaitoja yhdessä ryhmän kanssa.

¹ Perusopetuslaki 48 b 1 mom. (1136/2003) ja Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

² Perusopetuslaki (628/1998) 48 a,b,c,d,e ja f § (1136/2003)

³ Perusopetuslaki 48 a § 3 mom. (1136/2003)

⁴ Perusopetuslaki 48 a § 1 mom. <<81136/2003)

Lapsen osallisuus on toiminnassa keskiössä. Lapset pääsevät suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan omaa toimintaansa ryhmässä yhdessä aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan kanssa.

Ennen aamu- ja iltapäivätoiminnan aloittamista, lapsi ja huoltaja kutsutaan ensitapaamiseen, jossa ohjaajat pääsevät tutustumaan lapseen ja huoltajaan. Tiedon jakaminen lapsen vahvuuksista, mielenkiinnonkohteista, tarpeista sekä huoltajan toiveista on tapaamisen tavoitteena. Ensitapaamisessa kerrotaan ryhmän toiminnasta ja yleisistä periaatteista Kajaanin aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

2.1. Tavoitteet ja arvot

Aamu- ja iltapäivätoiminnan keskeinen tavoite on tukea lapsen hyvinvointia. Keskeisenä toimintaa ohjaavana ajatuksena on lapsen osallisuus, jota toiminnassa huomioidaan. Lapsella on mahdollisuus päästä vaikuttamaan häntä koskeviin asioihin ja tuoda omat mielipiteensä julki kuuleville aikuisille. Lapset pääsevät osallistumaan toiminnan suunnitteluun, arvioitiin ja toteutukseen yhdessä ohjaajien kanssa.

Ohjaajien tehtävänä on huomioida lasten henkilökohtaiset vahvuudet ja mielenkiinnonkohteet, jotta he voivat tarjota erilaisia mahdollisuuksia kokemuksiin ja toimintaan arjessa.

Ryhmässä lapsi pääsee toimimaan vertaistensa kanssa. Näin hän pääsee harjoittamaan sosiaalisia, vuorovaikutuksellisia ja tunnetaitojaan ryhmässä toimiessaan. Leikki nähdään merkityksellisenä osana aamu- ja iltapäivätoimintaa, silloin lapsi pääsee ilmaisemaan itseään ja oppii toimimaan kavereiden kanssa.

Lapsen omaa toiminnanohjausta kehitetään aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Lapsi pääsee harjoittelemaan yhdessä ohjaajan ja kavereiden kanssa ja viemään omia projektejaan loppuun saakka.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa on mahdollisuus levähtää ja rauhoittua ennen koulua ja koulun jälkeen tarvittaessa. Rauhoittuminen päivän aikana tukee lapsen hyvinvointia ja jaksamista kouluarjessa.

Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja elämän monimuotoisuus nostetaan myös esille aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Lapsille puhutaan avoimesti elämän laajasta monimuotoisuudesta. Lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan totuuden mukaisesti ja objektiivisesti. Lapsen omaa yksilöllisyyttä ja jokaisen yksilön arvokkuutta tuodaan toiminnassa esille. Lapsien sukupuolisensitiivinen kohtaaminen arjessa on olennaista aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

2.2. Sisällöt

Aamu- ja iltapäivätoiminta perustuu vahvasti leikkiin, sosiaalisiin, vuorovaikutuksellisiin ja tunnetaitoihin. Ryhmässä toimiessaan lapsi pääsee kehittämään omaa kykyään toimia vapaassa ympäristössä yhdessä kavereiden kanssa yhteistyössä ja viemään kaverisuhteita eteenpäin. Tunteiden tunnistaminen ja niiden ilmaiseminen on tärkeä osa lapsen päivää aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

Leikki on lapsen tapa oppia ja toimia yhdessä vertaisryhmän kanssa. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa leikki on keskiössä, sillä sen avulla lapset pääsevät kehittämään itseään ja oppimaan uusia asioita kuin huomaamattaan. Leikki yhdessä muiden lasten niin kuin myös ohjaajien kanssa mahdollistaa uuden kokemisen sekä ilmiömäisen ja eheytyneen oppimisen.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lepo ja ulkoilu ovat osa toimintaa. Mahdollisuus rauhoittumiseen ja levähtämiseen on niin aamuisin kuin iltapäivisin. Rauhoittuminen esimerkiksi kirjan ääreen voi tuoda lapselle sopivan pysähtymisen päivän aikana niin, että vireystila säilyy hyvänä koko päivän. Ulkoilussa lapset pääsevät harjoittelemaan yhteisiä leikkejä ja liikkumaan urheilun parissa.

Liikkuminen myös sisätiloissa on aamu- ja iltapäivätoiminnassa mahdollista. Aktiivinen liikkuminen salissa tai ulkona on osa toimintaa. Lapset liikkuvat luontaisesti, joten mahdollisuus ja erilaiset leikit sekä tilat kannustavat lapsia uudenlaiseen liikkumiseen.

Iltapäivätoiminnassa on mahdollisuus tehdä läksyt päivittäin, mutta huoltajien vastuulla on varmistaa, että lapsen läksyt ovat tehty ja tarvittaessa tarkistaa ne yhdessä lapsen kanssa. Iltapäivätoiminnan ryhmässä läksyjen tekeminen ohjaa lapsia keskustelemaan ongelmista yhdessä ja etsimään uusia tapoja ratkaista läksyihin liittyvät haasteet.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa moniluku- ja mediataidot on nostettu esiin. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapset pääsevät keskustelemaan mediasta, sen sisällöistä ja ajatuksista aikuisen kanssa, jolloin media- ja lähdekriittisyys pääsee kehittymään.

Kiusaamiseen ehkäisyyn kiinnitetään aamu- ja iltapäivätoiminnassa huomiota. Jokaisen lapsen aamu- ja iltapäivän tulisi olla mielekäs, turvallinen ja kehittävä sekä tukeva osa päivää.

Koulujen yhteydessä on mahdollista järjestää myös perusopetuksen kerhotoimintaa ja tämä voi olla osa lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa.

2.3. Tuen tarve aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁵. Lain ja Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden⁶ mukaisesti oppilaan saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Kolmiportainen tuki on huomioitu myös aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

- Yleinen tuki on osa kaikkea oppilaan kasvatusta, opetusta ja ohjausta. Tuen tarve on luonteeltaan yleensä lyhytaikaista, oppilas voi tarvita vain yhtä tukimuotoa, kuten tukiopetusta tai osa-aikaista erityisopetusta
- Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, annetaan tehostettua tukea hänelle laaditun, pedagogiseen arvioon perustuvan kirjallisen oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki
- Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma
- Tehostettua tai erityistä tukea saavilla oppilailla voi kunnan päätösten mukaisesti olla oikeus maksuttomaan kuljetukseen.

⁵ Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

⁶ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muuttaminen ja täydentäminen, MÄÄRÄYS 50/01/2010

- Oppilaat, joille on tehty erityistä tukea koskeva päätös, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan

Aamu- ja iltapäivätoiminta Kajaanissa on tarkoitettu ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien oppilaille, joilla on erityisen tuen päätös⁷. Mahdollisuuksien mukaan erityistä tukea saavien oppilaisen aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään muun toiminnan yhteydessä. Oppilaiden tuen tarpeen vaatiessa, aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan järjestää erityisryhmissä tai pienryhmissä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä huoltajien, koulun ja moniammatillisen tiimin kanssa lapsen tarpeiden sitä vaatiessa.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan voi osallistua myös tukitoimena, mikäli se nähdään lapsen kehitystä ja kasvua tukevana toimintana moniammatillisessa yhteistyössä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja on osa koulun yhteisöllistä oppilashuoltoryhmää, jossa aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat yhdessä opettajien kanssa sopivat koulukohtaisesti tiiviimmästä yhteistyöstä. Tämä mahdollistaa tiedonsiirron ja joustavan yhteistyön opettajien ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien välillä.

3. Toiminnan järjestäminen

Aamu- ja iltapäivätoiminta vastaa tarpeeseen, joten Kajaanin kaupunki on asettanut paikan saamisen ehdoksi kummankin huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun.

Toimintaa järjestetään pääsääntöisesti kouluilla ja niiden välittömässä läheisyydessä, jotta koululaisten matka aamu- ja iltapäivätoimintaan olisi mahdollisimman helppo ja nopea.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan sähköisesti Wilman kautta samaan aikaan kouluun ilmoittautumisen yhteydessä. Siirryttäessä toiselle luokalle, aamu- ja iltapäivätoimintaan on haettava uudelleen. Toimintaan voi ilmoittautua myös paperisella lomakkeella, jonka voi toimittaa kaupungintalon infopisteeseen. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmän suhteen ensisijaisen ja toissijaisen toiveen voi esittää hakemuksen yhteydessä, näitä huomioidaan mahdollisuuksien mukaan.

Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö sijoittaa lapset ryhmiin keväisin ja päätös toimitetaan huoltajille sähköisesti tai kirjeitse. Ohjaavana periaatteena on, että erityisen tuen oppilaat sekä ensimmäisen luokan oppilaat ensisijaisesti sijoitetaan koululla sijaitseviin ryhmiin ja toisen luokan oppilaat sijoitetaan koulun välittömässä läheisyydessä oleviin ryhmiin. Jos hakemuksia aamu- ja iltapäivätoimintaan on paljon, paikkoja myönnetään päivämäärän mukaisessa jonojärjestyksessä.

Koulukohtaiset turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat koskevat myös koululla sijaitsevia aamu- ja iltapäivätoimintaryhmiä. Ohjaajien tulee perehtyä suunnitelmaan. Koulun välittömässä läheisyydessä sijaitsevilla aamu- ja iltapäivätoiminta tiloissa ovat omat turvallisuus- ja pelastussuunnitelmansa, joihin ohjaajat ovat perehtyneet.

Koulun vakuutus kattaa kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevat lapset. Järjestöjen ja seurakunnan omat vakuutukset kattavat oppilaat aamu- ja iltapäivätoiminnan aikana.

⁷ Perusopetuslaki 48 b §

3.1. Yleiset periaatteet

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmien suositeltava koko on 14 lasta ja kaksi ohjaajaa, sekä 25 lasta ja kolme ohjaajaa. Tätä suuremmat ryhmät suositellaan jaettavaksi kahdeksi pienemmäksi ryhmäksi.

E erityisen tuen oppilaiden ryhmät ovat pienempiä, jotta oppilaan tuen tarve pystytään ottamaan huomioon toiminnassa ja ohjaajien määrässä.

Sivistyslautakunta määrittelee aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut. Näistä ajantasainen tieto on löydettävissä Kajaanin kaupungin verkkosivuilta.

3.2. Henkilöstö

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstöä tulee olla riittävästi ryhmän lasten lukumäärään suhteutettuna. Ohjaajan kelpoisuuden täyttää henkilö, joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulu-, opintoaste- tai ammatillisen perustutkinnon tai niitä vastaavat aikaisemmat opinnot ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana.

Henkilöstöltä tarkastetaan rikosrekisteriote lain mukaisesti⁸.

3.3. Kuljetus

Lapsilla ei ole kuljetusta aamu- eikä iltapäivätoimintaan, poissulkien erityisen tuen oppilaat, joiden kuljetustarve selvitetään koulumuodon selvityksen yhteydessä.

3.4. Aamu- ja välipala

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tarjotaan lapsille aamu- ja/tai välipala, joka muodostetaan ravintosuositusten mukaisesti. Aamu- ja välipalalistaa suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä Kajaanin Mamsellin kanssa. Välipalan toimipaikkoihin toimittaa pääsääntöisesti Kajaanin Mamselli.

3.5. Yhteistyö

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa keskeisin yhteistyökumppani on koulu. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja on mukana koulun yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä. Koulukohtaisesti keskustellaan yhteistyöstä koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan välistä vuosittain tarpeen mukaan.

⁸ Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä, 5 a §

Yhteistyö huoltajien kanssa on olennaista, jotta lapsen arjen tukeminen toimii. Aamu- ja iltapäivätoiminnan aloituksen yhteydessä perhe käy ensikäynnillä, jolloin huoltajien toiveet aamu- ja iltapäivätoiminnan suhteen tulevat kuulluksi ja lapsi tapaa ryhmän ohjaajat ja ohjaaja näkee lapsen ja saa esitietolomakkeen. Tiedonsiirto ja yhteistyön aloittaminen saa tässä tilanteessa hyvän alun.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa yhteistyötä tehdään myös rehtorien, koulunkäynnin avustajien, koulupsykologien, terveydenhoitajien, kuraattorien, kuljettajien, nuorisohjaajien ja opiskelijoiden kanssa. Yhteistyötä on myös liikuntatoimen ja nuorisotoimen kanssa.